

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาวะโภชนาการมีผลมาจากการบริโภคอาหาร ซึ่งอาหารถือเป็นปัจจัยหลักที่ต้องบริโภคให้ครบ 5 หมู่ ตามจำนวนที่ร่างกายต้องการ คำนึงถึงความหลากหลายของอาหาร เพราะอาหารแต่ละชนิดประกอบด้วยสารอาหารต่าง ๆ ในปริมาณมากน้อยต่างกัน ดังนั้นผู้ที่ได้รับอาหารในปริมาณที่เพียงพอถูกหลักโภชนาการ มีระบบการดูดซึมการใช้สารอาหารของร่างกายเป็นปกติ จะเป็นผู้มีภาวะโภชนาการที่ดี ในทางตรงกันข้ามผู้ที่บริโภคอาหารไม่ได้สัดส่วน คือ มากหรือน้อยเกินไป หรือขาดสารอาหารชนิดใดชนิดหนึ่งเป็นเวลานาน ติดต่อกันจะทำให้การเจริญเติบโตของร่างกายชะงัก เกิดภาวะทุพโภชนาการ ส่งผลต่อพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และร่างกายเกิดการเจ็บป่วย อ่อนแอ ภูมิคุ้มกันต้านโรคต่ำและอาจรุนแรงถึงชีวิตได้ (สาคร ธนมิตร, 2542, หน้า 40-45) โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในวัยประถมศึกษา ซึ่งมีอายุระหว่าง 6-12 ปี เป็นระยะที่มีการเจริญเติบโต และใช้พลังงานค่อนข้างสูง มีพัฒนาการทางกระดูก ฟัน กล้ามเนื้อ และระบบต่าง ๆ ของร่างกาย ซึ่งอาหารและโภชนาการจะเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเจริญเติบโต และที่สำคัญเด็กวัยนี้อยู่ในช่วงประถมปลายเป็นระยะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น ดังนั้นความต้องการที่จะได้รับสารอาหารที่ถูกต้องเหมาะสมเป็นสิ่งที่สำคัญของเด็กวัยประถมศึกษาเป็นอย่างมาก (สมใจ วิชัยดิษฐ และวชิรา จันทศิริ, 2537, หน้า 71)

จากการที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงเสด็จตรวจเยี่ยมราษฎรทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ทั้งในถิ่นทุรกันดาร โดยเฉพาะพื้นที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่นั้น พระองค์ทรงเสด็จและพบปัญหาความยากจน และความทุกข์ยากลำบากของประชาชน โดยเฉพาะการขาดแคลนอาหารที่นำไปสู่ปัญหาภาวะทุพโภชนาการของเด็ก ร่างกายอ่อนแอ ขาดการศึกษาและมีสิ่งแวดล้อมที่ดี สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี ทรงห่วงใย และตระหนักดีว่าเด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต หากเด็กและเยาวชนเหล่านั้นได้มีอาหารไว้รับประทานย่อมเป็นสิ่งจำเป็น จึงมีพระราชดำริให้จัดตั้งโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2523 ในโรงเรียนนาร่อง และขยายไปสู่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทั่วประเทศใน พ.ศ. 2524 พระองค์ทรงพระราชทานเงิน สิ่งของ วัสดุ อุปกรณ์ทางการเกษตร เมล็ดพันธุ์พืชต่าง ๆ ให้กับคณะครูนักเรียน ร่วมกันจัดทำโครงการเกษตรในโรงเรียน และนำเอาผลผลิตมาประกอบเป็นอาหารกลางวันให้นักเรียน ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการที่จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันที่ประสบอยู่ การดำเนินงานดังกล่าวมีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลักทางสายกลาง พื้นฐานของความสมดุล พอเพียง พอประมาณ การมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งสภาพภายในและภายนอกที่ต้องอาศัยความรู้ รอบคอบ สามารถนำเอาความรู้ วิชาการด้านต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ภายใต้การมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีการเรียนรู้ นำภูมิปัญญาท้องถิ่น บูรณาการในการเรียนการสอน สืบสานเป็นวัฒนธรรมอันดี ส่งผลให้ชุมชนมีคุณภาพ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสามารถพึ่งตนเองได้ (ศูนย์ เศรษฐ์บุญสร้าง, 2551, หน้า 28)

กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนถือเป็นหน่วยงานหลักที่เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาของเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตอบสนองงานโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการดูแลจัดโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว โครงการเลี้ยงไก่ไข่ เลี้ยงปลา เลี้ยงกบ เพาะเห็ด การปลูกไม้ดอกไม้ประดับไม้ผลโครงการส่งเสริมไอโอดีนโครงการอนามัยแม่และเด็กในถิ่นทุรกันดาร เป็นต้น แต่การดำเนินงานดังกล่าว ก็ยังพบปัญหาเกี่ยวกับผลผลิตทางการเกษตรที่มีไม่เพียงพอต่อการนำไปประกอบอาหาร ผู้ปกครองมีฐานะยากจน ขาดความรู้เรื่องโภชนาการ และปัญหาด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน จากการรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ระยะที่ 3 ในปีการศึกษา 2545-2549 พบว่ามีนักเรียนที่ประสบปัญหาภาวะโภชนาการน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ ถึงร้อยละ 5.50, 4.59, 4.84, 5.90 และ 4.81 ตามลำดับ (โครงการพัฒนาตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตน-

ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2545) และภายหลังจากการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน พบว่า จำนวนนักเรียนที่มีภาวะโภชนาการต่ำกว่าเกณฑ์มีปริมาณลดน้อยลง แต่ก็ยังประสบปัญหาและอุปสรรคที่ยังแก้ไขไม่ได้ และยังไม่บรรลุเป้าหมายของการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ดังกล่าว นอกจากนี้ จากการศึกษาของ ศาสตราจารย์ อุทัย (2533) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ได้แก่ การขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง มีวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่เหมาะสมและไม่ได้มาตรฐาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันยังขาดแคลนวัสดุ อาหารสด อาหารแห้ง และงบประมาณการดำเนินงานที่ไม่เพียงพอ และจากการศึกษาของ วรณะ ธารพร (2546) พบว่า การดำเนินงานส่วนใหญ่มีปัญหามากที่สุดด้านบุคลากร เนื่องจากมีชั่วโมงการสอนมาก และไม่มีความรู้ความสามารถทางด้านโภชนาการ รองลงมา คือ ด้านอาคารสถานที่ที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน และด้านงบประมาณที่ประสบปัญหาเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ การบูรณาการเรียนการสอนกับโครงการอาหารกลางวันมีปัญหาในขั้นการเตรียมผลผลิต และขั้นการเตรียมอาหาร

เนื่องจากสภาพปัญหาของโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 ยังไม่มีการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมผู้วิจัย ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาว จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 และรับผิดชอบโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาและความพึงพอใจของนักเรียนต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนาปัญหาในข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมีความเหมาะสมกับสภาพของแต่ละโรงเรียน นำไปสู่สุขภาพอนามัยที่ดีของนักเรียนที่จะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้มีส่วนร่วมในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12
2. ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12
3. เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนที่มีสถานภาพส่วนบุคคลต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขอบเขตของเนื้อหา

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพปัญหาต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้มีส่วนร่วมในโครงการเกษตรเพื่ออาหาร-

กลางวัน ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่

- 1.1 ด้านบุคลากร
- 1.2 ด้านอาคารสถานที่อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้
- 1.3 ด้านงบประมาณ
- 1.4 ด้านการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน
- 1.5 ด้านบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนกับโครงการเกษตรเพื่ออาหาร-

กลางวัน

2. มุ่งศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่

- 2.1 ด้านอาหารและบริการ
- 2.2 ด้านอาคารสถานที่
- 2.3 ด้านภาชนะอุปกรณ์
- 2.4 ด้านบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนกับโครงการเกษตรเพื่ออาหาร-

กลางวัน

ขอบเขตของประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้มีส่วนร่วมในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน และกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 ประกอบด้วย 10 โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนประชารัฐบำรุง 1 จังหวัดสระแก้ว
2. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเขาสารภี จังหวัดสระแก้ว
3. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านการบินไทย จังหวัดสระแก้ว
4. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านคลองตะเคียนชัย จังหวัดสระแก้ว
5. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านทุ่งกบินทร์ จังหวัดสระแก้ว

6. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาว จังหวัดฉะเชิงเทรา
7. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนาอีสาน จังหวัดฉะเชิงเทรา
8. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านน้ำอ้อม จังหวัดสระแก้ว
9. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพิระยานุเคราะห์ 1 จังหวัดสระแก้ว
10. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนวังสีทอง จังหวัดสระแก้ว

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. ตัวแปรอิสระแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้มีส่วนร่วมในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการเป็นครูตำรวจตระเวนชายแดน และวุฒิการศึกษา

1.2 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ได้แก่ เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา อาชีพ ระดับการศึกษา และลักษณะที่พักอาศัยของผู้ปกครอง

2. ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อเป็นการตรวจวัดประเด็นที่ศึกษา และความเข้าใจให้ตรงกันในความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงได้นิยามและให้ความหมายของคำต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน หมายถึง โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน หมายถึง การปฏิบัติหรือดำเนินงานเพื่อให้โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของโครงการตามที่กองกำกับการตำรวจ-

ตระเวนชายแดนที่ 12 และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กำหนดไว้ในเป้าหมายของโครงการตามพระราชดำรินในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

การบูรณาการเรียนการสอนกับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาในกลุ่มวิชาต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ ปฏิบัติจริง เชื่อมโยงกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกับ 7 ขั้นตอนของกิจกรรมอาหารกลางวัน คือ ขั้นตอนเตรียมผลผลิต ขั้นตอนเตรียมอาหาร ขั้นตอนประกอบอาหาร ขั้นตอนรับประทานอาหาร ขั้นตอนเก็บและการล้าง ขั้นตอนจัดการ และขั้นตอนถนอมอาหาร

สภาพปัญหาการดำเนินงานโครงการเพื่ออาหารกลางวัน หมายถึง ลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ของการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้มีส่วนร่วมในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ ด้านงบประมาณ ด้านการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน และด้านบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนกับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ซึ่งวัดสภาพปัญหาออกเป็น 5 ระดับ คือ มีปัญหามากที่สุด มีปัญหามาก มีปัญหาน้อย และมีปัญหาน้อยที่สุด

บุคลากร หมายถึง บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้มีส่วนร่วมในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน และนักเรียน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดนที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งจากกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนให้ทำหน้าที่ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ มีหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบาย จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ของโครงการ ควบคุมดูแล จัดสรรงบประมาณ ติดตามประเมินผล และให้ข้อเสนอแนะสนับสนุนช่วยเหลือให้การดำเนินโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

ครูผู้มีส่วนร่วมในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน หมายถึง บุคลากรที่มีส่วนร่วมดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในด้านต่าง ๆ เพื่อให้โครงการบรรลุตามเป้าหมาย ประกอบด้วย ครูผู้รับผิดชอบโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ครูผู้รับผิดชอบด้านสัตว์เลี้ยง ครูผู้รับผิดชอบด้านพืช และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียน-
ตำรวจตระเวนชายแดน มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันทั้ง
7 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมผลผลิต ขั้นตอนเตรียมอาหาร ขั้นตอนประกอบอาหาร ขั้นตอนรับประทาน-
อาหาร ขั้นตอนเก็บและการล้าง ขั้นตอนจัดการ และขั้นตอนถนอมอาหาร เพื่อให้การดำเนินงาน
โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

อาคารสถานที่ หมายถึง พื้นที่ในโรงอาหาร โรงครัว ที่ใช้ประกอบอาหาร และใช้
รับประทานอาหาร มีรูปแบบสร้างเป็นอาคาร มีความมั่นคงแข็งแรงถาวร ปลอดภัย จัดแยก
เป็นสัดส่วนเฉพาะ มีความสะดวกในบริเวณทางเข้าออกและรวมถึงพื้นที่ที่ใช้ในการทำ
เกษตรกรรมของนักเรียน ซึ่งแต่ละโรงเรียนจัดพื้นที่ให้มีขึ้น

อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ หมายถึง ภาชนะและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปรุง
การประกอบอาหารให้กับนักเรียน โดยคำนึงถึงความสะดวก ปลอดภัย ภาชนะมีความแข็งแรง
ไม่ชำรุด สามารถทำความสะอาดได้ง่าย และมีการจัดเก็บอย่างถูกวิธี

งบประมาณโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน หมายถึง เงินทุนที่ได้รับการสนับสนุน
เพื่อใช้จ่ายในโครงการฯ ซึ่งสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดสรรให้กับโรงเรียนมี
3 ประเภท คือ เงินงบประมาณ เงินบริจาค และเงินรายได้ที่เกิดจากการดำเนินงาน โครงการ-
เกษตรเพื่ออาหารกลางวัน เพื่อจัดซื้อวัสดุบริโภค วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้
ในการประกอบอาหาร

การดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน หมายถึง การปฏิบัติงานหรือ
ดำเนินงานโครงการเกษตรฯ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของโครงการตั้งแต่
การวางแผนการดำเนินงานที่เกี่ยวกับข้อมูล จำนวนนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารและมีปัญหา
ภาวะทุพโภชนาการ ความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน รวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในท้องถิ่น งบประมาณเงินทุน การลงบัญชีค่าใช้จ่าย การเตรียมบุคคล วัสดุอุปกรณ์ สถานที่
และมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อควบคุมดูแล จัดหาอาหารกลางวันให้ถูกหลักโภชนาการ
แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับครูและผู้มีส่วนร่วมในโครงการ เช่น ผู้ปกครองนักเรียน
ที่เรียนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี มีการจัดทำแผนเชื่อมโยงความคิดเข้ากับโครงการ-
เกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ดำเนินการเก็บผลผลิตทางการเกษตรเพื่อนำมาประกอบอาหาร-
กลางวัน ถนอมอาหาร และสรุปผลการดำเนินงานตามขั้นตอนเพื่อหาแนวทางแก้ไข

ปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันให้มีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จ

การบูรณาการการเรียนการสอนกับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนแต่ละวิชาให้สัมพันธ์กัน โดยมีกลุ่มการทำงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นแกนกลาง มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งทฤษฎีและฝึกปฏิบัติ โดยกิจกรรม ต้องสอดคล้องกับ 7 ขั้นตอนของกิจกรรมอาหารกลางวัน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นเตรียมผลผลิต หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านงานเกษตร การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ เพื่อนำเอาผลผลิตมาประกอบอาหารกลางวัน กิจกรรมใช้การอภิปราย การจดบันทึก การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และการคำนวณพื้นที่

2. ขั้นเตรียมอาหาร หมายถึง การจัดกิจกรรมในส่วนของเตรียมส่วนประกอบ วัตถุดิบ ภาชนะ สถานที่ เพื่อใช้ในการประกอบอาหาร เพื่อเรียนรู้ถึงคุณค่าของอาหาร ตามหลักโภชนาการ กิจกรรมใช้การชั่ง ตวง จัดทำบัญชี การจดบันทึกผลงาน การเขียน รายงาน

3. ขั้นการรับประทานอาหาร หมายถึง การจัดการเรียนการสอนเรื่องของระเบียบวินัย มารยาทในการรับประทานอาหาร การจัดสถานที่ร่วมถึงสุขนิสัยที่ดีหลังการรับประทานอาหาร รูปแบบการจัดอาหารกลางวันกิจกรรมในการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ มีการนำเสนอผลงาน กระตุ้นให้เกิดความรับผิดชอบ และกระบวนการกลุ่ม

4. ขั้นการเก็บล้าง หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการทำงาน ที่เป็นขั้นตอน เช่น การทำความสะอาดสถานที่ ภาชนะอุปกรณ์ กิจกรรมใช้กระบวนการ ทำงานกลุ่ม การจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การเขียนรายงานผล ความตรงต่อเวลา ความสามัคคี

5. ขั้นการจัดการ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการนำความรู้จากกิจกรรม สหกรณ์โรงเรียน มาประยุกต์ใช้ในการด้านจัดซื้อ การขาย การลงบัญชี การคิดต้นทุน กำไร ปันผล กิจกรรมใช้กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม การจดบันทึกรายงานการประชุม ความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

6. ขั้นการถนอมอาหาร หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นทุกขั้นตอนตั้งแต่ ขั้นที่ 1-6 เพื่อนำเอาวัตถุดิบที่ได้มาถนอมอาหารให้สามารถเก็บไว้รับประทานในระยะยาว

หรือช่วยยืดอายุการเก็บรักษาอาหารให้นานขึ้น กิจกรรมใช้การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล การถนอมอาหาร จากแหล่งความรู้อื่น ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน มีการจดบันทึกข้อมูลการดำเนินการถนอมอาหาร การนำเสนอข้อมูล การเขียนรายงาน การชั่งตวง การคิดต้นทุนกำไร ราคาจำหน่ายผลิตภัณฑ์

7. สถานภาพส่วนบุคคลของนักเรียน หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา อาชีพ ระดับการศึกษา และลักษณะที่พักอาศัยของผู้ปกครอง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

7.1 เพศ หมายถึง เพศชายและเพศหญิง

7.2 ระดับชั้นที่กำลังศึกษา หมายถึง ระดับชั้นของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ ปีการศึกษา 2553 ประกอบด้วย 3 ระดับ คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6

7.3 อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง งานที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองของนักเรียน ประกอบเป็นอาชีพประจำเพื่อหาเลี้ยงชีพ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ เกษตรกรรม รับจ้าง และอื่น ๆ (ค้าขายธุรกิจส่วนตัว, รับราชการ)

7.4 การศึกษาของผู้ปกครอง หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครองนักเรียน ที่ศึกษาสำเร็จตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการกำหนด แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่า และชั้นมัธยมศึกษาถึงสูงกว่าปริญญาตรี

7.5 ลักษณะที่พักอาศัยของผู้ปกครอง หมายถึง สถานที่ที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ของนักเรียนใช้เป็นที่พักอาศัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ บ้านของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง และอื่น ๆ (บ้านเช่าอาศัย, บ้านแบ่งเช่าอาศัย)

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดีของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานโครงการเกษตร เพื่ออาหารกลางวัน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านอาหารและการบริการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านภาชนะและอุปกรณ์ ด้านบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน ซึ่งวัดระดับความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย และพึงพอใจน้อยที่สุด

ความพึงพอใจด้านอาหารและบริการ หมายถึง ความพึงพอใจหรือความรู้สึกที่ดีต่อการจัดเตรียมอาหาร การจัดจำหน่ายอาหารรวมถึงการจัดเสิร์ฟอาหารเพื่อตอบสนอง

ความต้องการของผู้บริโภค โดยคำนึงถึงคุณค่าตามหลักโภชนาการและมีปริมาณอาหารที่เหมาะสมตามความต้องการบริโภคของนักเรียน

ความพึงพอใจด้านอาคารสถานที่ หมายถึง ความพึงพอใจหรือความรู้สึกที่ดีต่อการรับบริการในโรงอาหาร โรงครัวที่มีความสะอาด สะดวก ตัวอาคารมั่นคงถาวร จัดแยกเป็นสัดส่วนห่างจากแหล่งปนเปื้อน สภาพโต๊ะเก้าอี้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับการใช้งาน อากาศถ่ายเทสะดวก ทำความสะอาดง่ายถูกสุขลักษณะ

ความพึงพอใจด้านภาชนะและอุปกรณ์ หมายถึง ความพึงพอใจหรือความรู้สึกที่ดีต่อการเลือกใช้ภาชนะอุปกรณ์ภายในโรงอาหารที่มีความสะอาด ปลอดภัย มีเพียงพอกับปริมาณการใช้ รวมถึงการเก็บล้าง จัดเก็บภาชนะอุปกรณ์ได้อย่างเหมาะสมและถูกสุขลักษณะ

ความพึงพอใจด้านบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนกับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน หมายถึง ความพึงพอใจหรือความรู้สึกที่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับกิจกรรมอาหารกลางวันทั้ง 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นการเตรียมผลผลิต หมายถึง ความพึงพอใจหรือความรู้สึกที่ดีของนักเรียนต่อการปฏิบัติงานด้านการเกษตร ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ การเก็บผลผลิตเพื่อนำไปประกอบอาหาร การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และเรียนรู้วิธีการเขียนรายงาน และการนำเสนอผลงาน

ขั้นเตรียมอาหาร หมายถึง ความพึงพอใจหรือความรู้สึกที่ดีของนักเรียนต่อการเรียนรู้ชนิดของอาหารและคุณค่าของอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ ในการฝึกทักษะการชั่งตวง คัดเลือกวัตถุดิบ ภาชนะ อุปกรณ์ ในการประกอบอาหารแต่ละชนิดในรายการอาหารกลางวัน

ขั้นการประกอบอาหาร หมายถึง ความพึงพอใจหรือความรู้สึกที่ดีของนักเรียนในการมีส่วนร่วมประกอบอาหารกลางวัน ได้เรียนรู้หลักการปรุงอาหาร วิธีการเลือก และเตรียมวัตถุดิบประกอบอาหารเพื่อสงวนคุณค่าของอาหารกลางวันให้ครบ 5 หมู่

ขั้นการรับประทานอาหาร หมายถึง ความพึงพอใจหรือความรู้สึกที่ดีของนักเรียนในการรับประทานอาหารกลางวันในรูปแบบต่าง ๆ ที่จัดบริการ รวมถึงสถานที่รับประทาน-อาหารที่ถูกสุขลักษณะ สะอาด มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีมารยาทในการรับประทาน-อาหาร

ขั้นการเก็บล้าง หมายถึง ความพึงพอใจหรือความรู้สึกที่ดีของนักเรียนในการมีส่วนร่วมฝึกทักษะการสร้างวินัยในตนเอง ในการจัดเก็บและล้างภาชนะหลังการรับประทานอาหาร ฝึกความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและการทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่น

ขั้นการจัดการ หมายถึง ความพึงพอใจหรือความรู้สึกที่ดีของนักเรียนในการดำเนินงานสหกรณ์โรงเรียน ฝึกทักษะการคิดคำนวณ การซื้อขาย จัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นการถนอมอาหาร หมายถึง ความพึงพอใจหรือความรู้สึกที่ดีของนักเรียนในการฝึกปฏิบัติทักษะการถนอมอาหาร โดยนำเอาวัตถุดิบทางการเกษตรมาแปรรูปอาหารเพื่อยืดระยะเวลาการเก็บรักษาให้นานขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อมูลที่ได้เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร โรงเรียนใช้เป็นแนวทาง ในการพิจารณาปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องในการดำเนินงาน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสภาพโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12

2. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ในการนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาภาวะโภชนาการ และส่งเสริมภาวะโภชนาการที่ดีในเด็กนักเรียนประถมศึกษาต่อไป